

3.9.2024

Museonjohtaja

Helsingin kaupunginmuseon lausunto Hernesaaren asemakaavan muutoksen ehdotuksesta

HEL 2022-011472 T 10 03 03

Helsingin kaupunkiympäristön toimialan asemakaavoituspalvelu on pyytänyt kaupunginmuseon lausuntoa Hernesaaren asemakaavan nro. 12864 muutosehdotuksesta. Kaupunginmuseo tarkastelee hanketta perustehtävänsä mukaisesti kulttuuriympäristön vaalimisen näkökulmasta ja esittää kantanaan seuraavaa.

Suunnittelualue sijaitsee Helsingin kantakaupungin eteläisellä ranta-alueella Ullanlinnan länsipuolella. Alue rajautuu pohjoisessa Matalasalmenujaan, Eiranrantaan ja Merikatuun. Muilta osin alue rajautuu mereen. Alueen asemakaavoitusta ohjaa vuonna 2019 voimaan tullut Hernesaaren osayleiskaava. Asemakaavan muutoksen tavoitteena on mahdollistaa asumisen, työpaikkojen, satama- ja puistoalueiden sijoittaminen alueelle. Aluetta suunnitellaan noin 7600 asukkaalle ja 3000 työpaikalle. Hernesaaren itärantaan suunnitellaan Merisataman jatkeeksi rantapuistoa, jossa on uimaranta, lähiliikuntapalveluita sekä vesiturheilukeskus. Alueelle suunnitellaan myös vierasvenesatamaa.

Alueella on voimassa useita asemakaavoja (vuosilta 1961–2001), joissa alue on merkitty pääosin teollisuus- ja varastorakennusten korttelialueiksi sekä satama-, rautatie-, katu- ja puistoalueiksi. Hernesaaren osayleiskaavassa (tullut voimaan 18.4.2019) alue on pääosin kerrostalovaltaista asuinalueita, palvelujen ja hallinnon sekä työpaikkojen aluetta, satama-, venesatama- ja vesialuetta ja puistoa. Helsingin yleiskaavan 2016 (tullut voimaan 5.12.2018) mukaan alue on kantakaupunki (C2), virkistys- ja viheraluetta ja vesialuetta.

Kaupunkikuvallisesti uuden kaupunginosan asuntoalue jakaantuu viiteen osa-alueeseen. Puistoalueen mutkitteluva pääraitti rajautuu kuusi kerrosta korkeiden asuinkorttelialueiden etupihavyöhykkeisiin, istutusalueisiin ja ravintoloiden ja kahviloiden terassivyöhykkeisiin. Korttelialueiden väliin on sijoitettu pienimittakaavaisia puistikoita ja aukioita, joiden varrella kerrosluku vaihtelee neljän ja seitsemän kerroksen välillä. Asuinkorttelialuetta lävistää pohjoiseteläsuunnassa kulkeva pihakatuosuoksien ja aukoiden sarja, jota elävöittävät huoneistokohtaiset sisäänkäyntipihat sekä kahden alimman kerroksen sisäänvedetyt julkisivut. Laivakadun varrella on sallittu erkkereitä ja viherhuoneita kerrosalan lisäksi ja kahdeksan kerrosta korkeiden asuinkorttelien räystäslinja on pääosin madallettu kuudennen kerroksen korkeudelle. Kaupal-

3.9.2024

Museonjohtaja

---

liset palvelut keskittyvät alueen pohjoisosaan, jonne sijoittuvat 12–16 kerrosta korkeat asuinkerrostalot.

Kaavaratkaisun mukaan Fordin tehdastalo, Munkkisaaren teollisuustalo, Valtion viljavarasto, Cafe Birgitta, Cafe Carusel ja Löyly säilyvät alueella ja muut rakennukset puretaan. Asemakaavan muutoksen selostuksen (4.6.2024) mukaan asemakaavan tavoitteena on, että alueen kulttuurihistoriallisesti merkittävät rakennukset, entinen Fordin tehdasrakennus ja Valtion viljavarasto säilyvät alueen teollisesta menneisyydestä kertovina rakennuksina, alueen maamerkkeinä sekä kaupunginosan elävänä osana tarkoituksenmukaisessa ja rakennusten ominaisluonteeseen sopivassa käytössä. Kaavaselostuksen mukaan alueelle suunnitellut 12–16 kerrosta korkeat asuinkerrostalot eheyttävät viereisten viljasiilojen kaupunkikuvaa. Myös Löylyn arkkitehtoniset ja kaupunkikuvalliset arvot säilytetään. Lisäksi asemakaavan tavoitteena on tukea Merisataman ranta-alueiden kehittämisen ja ylläpidon edellytyksiä siten, että historiallisen ja kaupunkikuvallisen kokonaisuuden arvot säilyvät ja kehittyvät.

Kaupunginmuseon kanta

Kaupunginmuseo on antanut lausunnon Hernesaaren asemakaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta 16.2.2018, Hernesaaren asemakaava- ja asemakaavan muutosehdotuksesta 29.4.2019 sekä Hernesaaren osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta, asemakaava- ja asemakaavan muutosluonnoksesta 18.12.2023.

Kaavaratkaisun mukaan Fordin talon tehdasrakennus on merkitty kaavaan sr-2 suojelumerkinnällä sen arkkitehtonisten, kaupunkikuvallisten ja historiallisten arvojen perusteella. Lisäksi rakennuksen käytöstä kulttuurirakennuksena on laadittu selvitys. Yleinen saunarakennus Löyly suojellaan kaavassa sr-1 suojelumerkinnällä. Suojelumääräystä on perusteltu kohteen arkkitehtonisilla ja kaupunkikuvallisilla arvoilla. Eiran huvilakaupunginosan edustalle on kaavassa merkitty näkemäalue (nämerkintä), joka osoittaa merelle avautuvaan asemakaavahistoriallisesti ja kaupunkikuvallisesti merkittävään puistoakselin maisemallisesti liittyvän ohjeellisen alueen osan, joka on suunniteltava ja hoidettava yleisilmeeltään puistomaisena ja pääosin avoimena. Ursininkallion avokallioalueita koskeva voimassa oleva asemakaavamerkintä ja määräykset on säilytetty sisällöltään nykyisen kaltaisena. Kaupunginmuseo pitää esitettyjä kaavamerkintöjä ja -määräyksiä perusteltuina.

Museo on painottanut aiemmissa lausunnoissaan, että valtion viljavarastolle tulisi myös antaa suojelumerkintä, sillä se on etenkin Hernesaaren teollisuushistorian kannalta merkittävä rakennus. Museon näkökulmasta kaavamääräyksessä voidaan suojelun ohella huomioida

3.9.2024

Museonjohtaja

---

mahdollisen uuden käytön vaatimat muutokset. Kaavaratkaisun mukaan Valtion viljavarasto suojellaan merkinnällä: ”sr-3 Kaupunkikuvallisesti arvokas suojeltava rakennus, jonka ominaispiirteet on säilytettävä. Rakennusta ei saa purkaa”. Kaupunginmuseon näkökulmasta on positiivista, että Valtion viljavarasto suojellaan ja sen säilyminen alueella on huomioitu asemakaavan muutoksessa. Museo katsoo suojelumääräyksen olevan asianmukainen.

Kaupunginmuseolla ei ole muuta huomautettavaa asemakaavan muutoksen ehdotuksesta.

Lisätiedot

Katariina Ruuska-Jauhijärvi, tutkija, puhelin: 09 310 36473
katariina.ruuska-jauhijarvi(a)hel.fi

Reetta Heiskanen
museonjohtaja